

KLAGANDE

Ronneby kommun

MOTPART

Inspektionen för vård och omsorg

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDEFörvaltningsrätten i Växjö:s dom den 14 mars 2017 i mål nr 1840-16,
se bilaga A**SAKEN**Särskild avgift enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa
funktionshindrade**KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE**

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom på så sätt att Ronneby
kommun åläggs att **betala en särskild avgift till staten om 100 000 kr.**

YRKANDEN M.M.

Ronneby kommun yrkar att någon särskild avgift inte ska utgå och anföra bl.a. följande. Kommunen har inte agerat försumligt eller med domstolstrots. Socialnämnden planerade för en ny inflyttningsklar gruppbostad till januari 2016. Av olika byggnadstekniska skäl blev byggnationen försenad. Under perioden från det att den sökande, RL, fick beslutet om bostad med särskild service för vuxna tills beslutet verkställdes har socialnämnden arbetat aktivt i ärendet. Eftersom kommunen hela tiden har gjort det och verkställt kompenserande insatser i form av utökad boendestöd, kontaktperson, boende på behandlingshem och sysselsättning anser kommunen att någon särskild avgift inte ska utgå.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning gällande att det har varit ett betydande dröjsmål av verkställigheten av aktuell insats och att kommunen borde ha verkställt beslutet inom ett år. Detta innebär att kommunen dröjt med verkställigheten fem månader utöver vad som kan anses skäligt. Med beaktande av kommunens hypotetiska kostnad för boendet inklusive ett repressivt påslag minskat med den kompenserande kostnaden för behandlingshemmet samt övriga förhållanden som framlagts i målet, finner kammarrätten att Ronneby kommun ska betala skäliga 100 000 kr till staten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande), Jan Källman (referent) och Hans-Olof Hallbäck har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Kammarrättsfiskalen Tova Wetterö/

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I VÄXJÖ****DOM**
2017-03-14
Meddelad i VäxjöMål nr
1840-16**SÖKANDE**Inspektionen för vård och omsorg
Box 4106
203 12 Malmö**MOTPART**Ronneby kommun
372 80 Ronneby**SAKEN**Särskild avgift enligt lagen (1993:387) om stöd service till vissa funktions-
hindrade, förkortad LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDEFörvaltningsrätten beslutar att Ronneby kommun ska betala en särskild av-
gift till staten om 250 000 kr.

Dok.Id 143898

Postadress
Box 42
351 03 Växjö**Besöksadress**
Kungsgatan 8**Telefon**
0470-56 02 00
E-post: forvaltningsrattenivaxjo@dom.se
www.forvaltningsrattenivaxjo.domstol.se**Telefax**
0470-255 02**Expeditionstid**
måndag–fredag
08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) yrkar att förvaltningsrätten ålägger Ronneby kommun att betala en särskild avgift om 83 332 kr per månad från den 13 maj 2015 till och med den 15 april 2016.

Ronneby kommun motsätter sig ansökan.

VAD PARTERNA ANFÖR

Inspektionen för vård och omsorg

Den 13 november 2014 beviljades RL insats i form av bostad för vuxna enligt 9 § 9 LSS av Socialnämnden i Ronneby kommun. RL flyttade in på serviceboendet den 16 april 2016. Kommunen har ett ansvar för att fortlöpande planera för att de personer som omfattas av lagen får sina behov tillgodosedda. Det innebär att kommunen ska kunna erbjuda boende i kommunen. Syftet med bostad med särskild service är att vuxna personer med funktionsnedsättning ska kunna leva och bo så likt andra människor som möjligt och tillförsäkras goda levnadsvillkor. Den beviljade insatsen kan inte ersättas med andra insatser. I förevarande fall har oskäligt dröjsmål uppstått efter sex månader. Kommunen ska därför åläggas att betala en särskild avgift från och med den 13 maj 2015 fram till och med den 15 april 2016. Kommunen har uppgett att kostnaden för den ej verkställda insatsen uppgår till 800 000 kr per år, dvs. 66 666 kr per månad. Det är skäligt att beräkna den repressiva delen till 25 procent av kostnaden för den insats som beviljats men inte verkställts. Kommunen ska därför betala en särskild avgift om 83 332 kr per månad, varav 16 666 kr utgör den repressiva delen. Synnerliga skäl för eftergift föreligger inte.

Ronneby kommun

RL beviljades bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 LSS den 13 november 2014. Beslutet verkställdes den 16 april 2016. Under perioden från det att RL fick beslutet till dess att beslutet verkställdes har socialförvaltningen arbetat i ärendet. RL informerades om beslutet den 21 januari 2015 och att det då inte fanns någon ledig plats att erbjuda. RL erbjöds istället kompenserande insatser i form av utökat öppenvårdsstöd vilket han tackade ja till. Han uttryckte också att han inte visste om han ville flytta till en gruppboestad. De kompenserande insatserna i form av utökat öppenvårdsstöd verkställdes omgående och pågick, med undantag för de perioder då RL befann sig på behandlingshem, fram till dess att beslutet om bostad med särskild service verkställdes. Under våren 2015 då planeringen för att kunna erbjuda RL boende fortsatte ville han inte medverka i några samtal. Den 27 april 2015 erbjöds RL, via sin kontaktpersonal, boende i den nya serviceboestad enligt LSS som planerades starta första kvartalet 2016.

Under sommaren och tidig höst 2015 gick RL in i en period av ökande missbruk och han erbjöds i oktober 2015 placering på behandlingshem i väntan på att det planerade boendet skulle bli klart och beslutet om boende med särskild service skulle kunna verkställas. RL placerades på behandlingshem den 26 oktober 2015. Han avvek senare från behandlingshemmet men erbjöds ny plats. Beslutet om placering på behandlingshem var öppet fram till dess beslutet om boende enligt LSS verkställdes. Då RL under hela perioden från det att han fick beslutet om boende med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 LSS till dess att beslutet verkställdes har erbjödits kompenserande insatser i form av först utökat öppenvårdsstöd och senare behandlingshem saknas grund för utdömande av särskild avgift. RL har också under tiden från beslut till verkställighet vid flera tillfällen sagt att han inte vill flytta till LSS-boende. Både enhetschef och personal har arbetat motiverande för att RL ska ta emot insatsen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

En kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller en insats enligt 9 § LSS som någon är berättigad till enligt ett beslut av en sådan nämnd som avses i 22 § LSS, ska åläggas att betala en särskild avgift (jfr 28 a § första stycket LSS).

Den särskilda avgiften fastställs till lägst tio tusen kronor och högst en miljon kronor. När avgiftens storlek fastställs ska det särskilt beaktas hur lång tid dröjsmålet har pågått och hur allvarligt det i övrigt kan anses vara. Avgiften får efterges om det finns synnerliga skäl för det. I ringa fall ska inte någon avgift tas ut (28 b § LSS).

Särskild avgift enligt 28 a § första stycket får dömas ut bara om ansökan enligt 28 c § delgetts kommunen inom två år från tidpunkten för det gynnande beslutet om insatsen (jfr 28 e § LSS).

Av förarbetena (jfr prop. 2007/08:43 s. 18 f.) framgår följande. Beslut om stöd och service enligt LSS ska i princip verkställas omedelbart (27 § LSS). Det ligger dock i sakens natur att det inte kan anses rimligt att kommunen alltid ska kunna tillhandahålla en viss insats omedelbart. Skyldigheten att betala sanktionsavgift kan därför inte anknytas till dagen för beslutet. Verkställighet av beslut enligt LSS ska i stället ske inom skälig tid från tidpunkten för det gynnande beslutet för att en ansökan om åläggande av sanktionsavgift inte ska göras. [...] Det är inte lämpligt att ange någon generell tidsfrist för vad som är skälig tid eftersom det alltid måste göras en bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Vidare måste man vanligen räkna med att det tar längre tid att verkställa vissa typer av insatser jämfört med

andra. [...] Om den enskilde, innan tidpunkten för skälig tid överskridits, har fått ett godtagbart erbjudande om en bostad som han eller hon tackat nej till, kan det vara sådant som medför att ansökan om åläggande av sanktionsavgiften inte bör göras. Detsamma kan även gälla t.ex. om kommunen, trots stora ansträngningar, inte lyckas ordna en kontaktperson inom skälig tid.

Vad särskilt gäller förutsättningarna för eftergift framgår av förarbetena följande. Ett skäl till eftergift kan vara när dröjsmålet inte är bagatellartat men det ändå inte kan anses rimligt att lasta kommunen för vad som förekommit. Lagrådet noterar i sitt yttrande att de omständigheter som sålunda bör kunna anses utgöra synnerliga skäl är omständigheter som legat utanför kommunens kontroll. Att man i sin ekonomiska planering prioriterat medlen på ett sådant sätt att resurserna inte räckt till för att tillhandahålla insatsen kan sålunda inte utgöra skäl för eftergift. Däremot torde det inte vara helt uteslutet att – inom snäva ramar – som en faktor beakta svårigheter med ekonomisk omprioritering då det gäller att bedöma om ett dröjsmål är oskäligt eller då fråga blir om att bestämma den särskilda avgiftens storlek. Med ringa fall avses främst att dröjsmålet varit förhållandevis kortvarigt (jfr prop. 2001/02:122 s. 30).

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om det förutsättningar för att ålägga Ronneby kommun att betala en särskild avgift till staten enligt 28 a § LSS och i så fall med vilket belopp.

Genom beslut den 13 november 2014 beviljades den enskilde insatsen bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS. Dröjsmålet med verkställigheten varade till och med den 15 april 2016. Det har således varit fråga om ett betydande dröjsmål med verkställigheten av den aktuella insatsen.

Såvitt framgår har det huvudsakliga skälet till dröjsmålet varit resursbrist/platsbrist.

Kommunen har en skyldighet att hålla sig informerad om och tillgodose behoven hos de personer inom kommunen som omfattas av LSS men också att planera för att tillgodose behov som kan förutses uppkomma först senare. Ett längre tidsperspektiv är här ofta nödvändigt, särskilt när det gäller planeringen av bostäder med särskild service. En kommun som medvetet åsidosätter sin planeringsskyldighet och av sådana skäl inte kan tillgodose kända eller förutsebara behov av bostäder med särskild service bör inte kunna åberopa platsbrist som ursäkt för att inte erbjuda en sådan bostad inom rimlig tid. Förhållandena kan emellertid vara sådana att kommunen, trots att den uppfyllt sin planeringsskyldighet ställs inför oväntade behov eller inför en situation då många personer behöver bostad samtidigt. Det får i sådana fall accepteras om bostadserbudandet dröjer något längre. Hänsyn bör också tas till den enskildes situation under väntetiden (jfr RÅ 2007 ref. 36 och 37 samt HFD 2011 not 91).

Av utredningen framgår att den enskilde under väntetiden har uttryckt viss ambivalens kring den beviljade insatsen och det synes periodvis ha varit svårt att etablera en ordnad kontakt mellan socialtjänsten och honom i aktuella hänseenden. Utredningen visar emellertid inte att den enskilde skulle ha fått något konkret erbjudande om plats med tillträde på boende med särskild service innan det gynnande beslutet verkställdes i april 2016. Vad som nu anförts kan därför inte tillmätas någon avgörande betydelse när det gäller frågan om dröjsmålet är att betrakta som oskäligt.

Även med beaktande av att det är fråga om en insats där visst dröjsmål med verkställigheten får accepteras har dröjsmålet i aktuellt fall varit för långt. Med hänsyn till vad som framkommit i målet bedömer förvaltningsrätten att kommunen inte i tillräcklig utsträckning har uppfyllt sin planeringsskyldig-

het när det gäller att tillhandahålla insatsen inom skälig tid. Kommunen borde ha agerat tidigare och vidtagit åtgärder för att snabbare verkställa det gynnande beslutet. Kommunen borde i vart fall under november 2015 ha kunnat tillhandahålla den beviljade insatsen. Då kommunen inte har tillhandahållit den beviljade insatsen inom skälig finns förutsättningar för att ta ut en särskild avgift enligt 28 a § LSS. Det är inte fråga om ett ringa fall.

Vad gäller storleken på den särskilda avgiften framgår av förarbetena bl.a. följande. Sanktionsavgifter har både ett vinsteliminierande och ett repressivt inslag. Avgiften ska kunna sättas så högt att den motverkar domstolstrots inom de aktuella områdena. När beloppet bestäms i det enskilda fallet bör en viktig faktor vara hur länge dröjsmålet varat. Därutöver bör det ofta finnas skäl att beakta kostnaden för den insats som inte tillhandahållits och den besparing som dröjsmålet medfört för kommunen (jfr prop. 2001/02:122 s. 24 och 30 f.).

Kommunen har uppgett att den enskilde erbjudits och beviljats kompenserande insatser under väntetiden. Först i form av utökat öppenvårdsstöd och sedan även i form av placering på behandlingshem. Även om det inte är fråga om insatser som är likvärdiga den beviljade insatsen bör detta i viss mån beaktas vid bestämmandet av avgiften. Samtidigt ska det beaktas att dröjsmålet har medfört en betydande kostnadsbesparing för kommunen under den tid som dröjsmålet varat. Detta gäller även om hänsyn tas till kostnaderna för de kompenserande insatserna.

Med hänsyn till den tid som dröjsmålet varat i aktuellt fall och omständigheterna i övrigt ska den särskilda avgiften bestämmas till 250 000 kr. Det finns inte synnerliga skäl för att helt eller delvis sätta ned avgiften. Ronneby kommun ska således betala en särskild avgift till staten om 250 000 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D)

Mattias Håkansson
Förvaltningsrättsfiskal

I avgörandet har även nämndemännen Jan Jonsson, Margareta Lundblad och Pierre Wiberg deltagit.

Föredragande: Maria Gustafsson

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelse med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.